

Zpráva o kvalitě vody ke koupání za rekreační sezonu 2024

3.12.2024 - | Ministerstvo zdravotnictví ČR

Koupání ve volné přírodě je vítané zpestření horkých letních dnů. Tato aktivita sebou však nese i určitá rizika, proto jsou koupací vody pečlivě sledovány orgány ochrany veřejného zdraví.

Úvod

Kvalita koupacích vod je hygienickou službou dlouhodobě pravidelně sledována a hodnocení jednotlivých lokalit je bezprostředně zpřístupňováno veřejnosti. Předkládaná zpráva je sestavena z informací, které v průběhu celé rekreační sezony 2024 zveřejňovaly na svých webových stránkách jednotlivé krajské hygienické stanice a Ministerstvo zdravotnictví.

Seznam vod ke koupání, typy koupacích vod a informování veřejnosti

Pro každou rekreační sezonu je dle § 6g odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 258/2000 Sb.“) sestaven tzv. seznam vod ke koupání. Jedná se o seznam lokalit, na kterých bude v nastávající letní rekreační sezoně kontrolována a hodnocena kvalita vody. Návrh seznamu je zveřejňován k připomínkám veřejnosti před zahájením letní rekreační sezony na webových stránkách všech krajských hygienických stanic i těchto webových stránkách.

V seznamu jsou zahrnuty tři typy koupacích lokalit:

- povrchové vody, ve kterých nabízí službu koupání provozovatel (tzn. je zde provozováno přírodní koupaliště),
- povrchové vody ke koupání, kde není provozováno koupaliště a kde lze očekávat, že se bude koupat velký počet osob (tzv. koupací oblasti) a
- ostatní přírodní koupaliště provozovaná na povrchových vodách místního významu.

Přírodní koupaliště – koupaliště, která mají provozovatele a ve většině případů jsou zde kromě hygienického zázemí nabízeny i další rekreační aktivity. Povinností provozovatele přírodního koupaliště je dle zákona č. 258/2000 Sb. a vyhlášky č. 238/2011 Sb., o stanovení hygienických požadavků na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch, ve znění pozdějších předpisů kromě jiného sledovat kvalitu vody. Výsledky rozborů vzorků vod je provozovatel povinen neprodleně předkládat místně příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví k posouzení. Na základě těchto výsledků hygienik rozhodne, zda je voda v koupališti vhodná ke koupání. V případě, že kvalita vody v koupališti přestane vyhovovat hygienickým požadavkům, je povinností provozovatele informovat o této skutečnosti návštěvníky.

Koupací oblasti – povrchové vody, které využívá ke koupání větší počet osob a není zde provozováno koupaliště. Na těchto místech sledují kvalitu vody v pravidelných intervalech krajské hygienické stanice. V případě, že kvalita vody přestane vyhovovat hygienickým požadavkům daným výše uvedenou vyhláškou, je vydán zákaz koupání. Povinností příslušné krajské hygienické stanice je informovat o této skutečnosti na svých webových stránkách; další informace o daném koupacím místě jsou také zveřejněny na informační tabuli umístěné na snadno dostupném místě v blízkosti koupacího místa. V letošní letní rekreační sezoně bylo krajskými hygienickými stanicemi takto

sledováno 119 lokalit.

V seznamu vod ke koupání nejsou zařazeny nádrže ke koupání (tzv. betonové nádrže) a nádrže ke koupání vybavené systémem přírodního způsobu čištění vody (tzv. biotopy). Ovšem i v těchto typech vod, které jsou dle § 6 zákona č. 258/2000 Sb. zařazeny pod přírodní koupaliště, je kvalita vody monitorována a zveřejňována, proto jsou do této závěrečné zprávy zahrnuty.

Samozřejmě existují ještě další přírodní vodní plochy, kromě výše vyjmenovaných, které využívají někteří občané ke koupání. Kvalita vody na nich ovšem není orgány ochrany veřejného zdraví sledována, a tak zde koupání probíhá na vlastní riziko.

V souvislosti s koupacími vodami jsou veřejnosti ze strany orgánů ochrany veřejného zdraví poskytovány pravidelné informace. Aktuální kvalita vody (včetně předchozích hodnocení) je v průběhu rekreační sezony zveřejňována na webových stránkách krajských hygienických stanic (viz odkaz výše), kde lze nalézt také další doprovodné informace o jednotlivých koupacích lokalitách. Dále jsou během rekreační sezony na webových stránkách Ministerstva zdravotnictví (viz odkaz výše) zveřejňovány aktuální souhrnné informace s přehledem koupacích míst, kde byla zjištěna voda nevhodná ke koupání, případně vyhlášen zákaz ke koupání. Přehledné mapové zobrazení kvality koupacích vod je veřejnosti k dispozici na internetových stránkách www.koupacivody.cz. Zde je možné k jednotlivým lokalitám zobrazit aktuální výsledky hodnocení i jejich historickou řadu.

Koupací sezona 2024 v číslech

V koupací sezoně 2024 bylo orgány ochrany veřejného zdraví pravidelně hodnoceno celkem 285 míst využívaných ke koupání, z toho 166 provozovaných přírodních koupališť a 119 koupacích oblastí. Orgány ochrany veřejného zdraví bylo odebráno 1037 kontrolních vzorků vody a ze strany provozovatelů bylo odebráno 927 vzorků. Na základě vyhodnocení sledovaných parametrů kvality koupací vody byl v letní rekreační sezoně 2024 vydán zákaz koupání (černý symbol) na 21 lokalitách. Kvalita vody, označená jako nevhodná ke koupání (červený symbol), byla zjištěna na 34 lokalitách. Nevhovující kvalitu vody ke koupání vykazovalo tedy celkem 55 lokalit, tj. 19,3 % ze všech sledovaných koupacích vod. Podrobný přehled lze nalézt v tabulkách uvedených v příloze.

Počasí v průběhu koupací sezony 2024

Letošní léto bylo podle informací Českého hydrometeorologického ústavu zhodnoceno jako teplotně nadnormální (červen a červenec nadnormální, srpen dokonce silně nadnormální). Srážkově byly měsíce červen, červenec i srpen normální, srážkové úhrny však byly prostorově velmi nerovnoměrně rozložené a na některých místech se vyskytovaly přivalové srážky doprovázené silnými bouřkami.

Nejčastější problémy koupacích vod v ČR

I během rekreační sezony 2024 se na některých koupacích vodách ve volné přírodě projevil problém s nadměrným růstem sinic, což bylo také hlavním důvodem k vydávání zákazu koupání. Sinice se v našich vodách vyskytují především z důvodu vysokých koncentrací fosforu v povrchových vodách. Pro zlepšení kvality vody by prioritně mělo být zamezeno dotaci živin, zejména právě fosforu, do povrchových vod. Toto lze zajistit mimo jiné dobudováním třetího stupně čištění odpadních vod u všech stávajících čistíren odpadních vod a vybudováním nových čistíren odpadních vod v obcích, které odpadní vody zatím důsledně nečistí. Přímě na nádrži pak mohou být využita další opatření (např. změna rybí obsádky, podpora růstu vodních rostlin, srážení fosforu různými koagulanty). Možnost likvidace již rozvinutého květu sinic pomocí algicidů je z hlediska ochrany zdraví koupajících i vodního ekosystému značně riziková (využití těchto látek podléhá v souladu s § 39 odst. 7 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění

pozdějších předpisů, povolení ze strany příslušného vodoprávního úřadu), navíc neodstraňuje příčinu rozvoje nežádoucích vodních květů, kterou je nadměrný přísun živin.

V průběhu rekreační sezony 2024 nebyla žádná sledovaná lokalita označena jako nevhodná ke koupání nebo nebezpečná ke koupání (zákaz koupání) z důvodu výskytu původců cercáriové dermatitidy. Na dvou lokalitách však byli v předsezonních vzorcích původci cercáriové dermatitidy nalezeni a na dalších dvou lokalitách bylo podezření na výskyt původců cercáriové dermatitidy. Toto podezření však nebylo odběrem mezipřehradních plžů a jejich vyšetřením potvrzeno. Cercáriová dermatitida je parazitární onemocnění, které se u člověka projevuje tvorbou skvrn, puchýřů nebo i zarudnutím kůže a je doprovázeno intenzivním svěděním. Způsobují ho drobní parazitičtí živočichové, jejichž životní cyklus je vázán na vodní plže a dále na vodní ptáky (např. divoké kachny). V životním cyklu tohoto parazita se vyskytuje tzv. cercáriové stádium, kdy se cercárie uvolní z plže do vody a snaží se najít vodního ptáka, ve kterém by byl dokončen vývoj. Pokud narazí na koupajícího se člověka, pronikají do jeho kůže. Pokus o průnik kůže člověka je provázen imunitní reakcí, což je vlastně cercáriová dermatitida. Jedná se o silně obtěžující, avšak většinou nezávažné onemocnění.

Koupání ve znečištěné vodě představuje zdravotní riziko především pro malé děti, případně starší nebo imunitně oslabené jedince, proto musí být veřejnost o těchto rizicích důsledně informována. V rekreační sezoně 2024 byla voda na 21 sledovaných lokalitách vyhodnocena jako voda nebezpečná ke koupání (zákaz koupání). Na 20 lokalitách došlo k masivnímu rozvoji sinic a na jednom místě byly zaznamenány vysoké hodnoty mikrobiologického znečištění (koupací místo spadá pod tzv. biotopy).

Závěry

- Počet provozovaných koupališť a vodních ploch ke koupání sledovaných krajskými hygienickými stanicemi se ve srovnání s předcházejícími lety příliš nemění (viz tabulka č. 3).
- Nevyhovující kvalitu vody ke koupání vykazovalo v rekreační sezoně 2024 celkem 55 sledovaných lokalit, tj. 19,3 % (podrobný přehled podle krajů viz tabulka č. 1).
- Zákaz ke koupání byl orgány ochrany veřejného zdraví letos vyhlášen na 21 lokalitách (viz tabulka č. 2). Nejčastějším důvodem byl nadměrný výskyt sinic. V případě jednoho biotopu byla zaznamenána nevyhovující mikrobiologická kvalita vody.

<https://mzd.gov.cz/zprava-o-kvalite-vody-ke-koupani-za-rekreacni-sezonu-2024>